

3. Predavanje g. profesorja L. Lavterja o metodi njegovih najnovjših računice.

4. Slučajnosti in nasveti.

Ker bo predavanje jako poučljivo in zanimivo, vabi vse ude — tudi sosednih okrajev tovariši in tovarišice dobrodošli — k polnoštevilni udeležbi.

Jos. E. Mavrič,

t. ž. predsednik.

Ob deževnem vremenu sa vrši zborovanje 5. majnika t. l.

Saviljsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtki, 7. t. m., pri Pihlbirtu v Kaplji. Dasiravno je bilo neugodno vreme, se je zbralo precej tovarišev in tovarišic.

Tovariš Pečar je obširno poročal o obnem zboru „Zaveze“ v Celju ter tudi podal bistvo Schreinerjevega predavanja o Jeli Keller, „Zveza“ je sklenila osnovati si obrambni sklad. Čemu bo ta obrambni sklad, nam ni znano, toliko pa vemo, da se je menda v enako svrhu pred leti v Brežicah sklenilo osnovati rezervni fond, o katerem pa danes ni nič več slišati. Mislimo pa, da bi vse slovensko učiteljsko lažje vzdrževalo rezervni fond, nego obrambni sklad samo del slov. učiteljstva.*

Govorilo se je tudi o napadih na slovenske poslance glede obstrukcije v deželnem zboru. Naenkrat so postali slovenski poslanci največji zaviratelj regulacije učiteljskih plač. Nemški nacionalci z Otterjem vred pa, ki so imeli leta in leta usodo štajerskega učiteljstva v rokah, se delajo nedolžne ovce. Zaraditega bi bilo umestno, da bi „Zveza“ poslala spomenico v „Pädag. Zeitschrift“ ali kak drug list zaradi napadov na slovenske poslance in učiteljstvo.

O najnovjši zgodovini hrvaški je predaval tov. Jakše. Prihodnje zborovanje bo dne 22. majnika na Gomilskem o priliki stoletnice ondote šole.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj ima svoje prihodnje zborovanje v nedeljo, dne 1. maja t. l., ob 9. uri dopoldne v Dobovi.

Na dnevnem redu je med drugimi točkami tudi obravnava letošnjih konferenčnih tem. (Poročajo tovariši: o temi a) Pečnik, Vadnal, b) Jamšek, Potočnik, c) Medved, Petrič.)

Zaradi kosila naj šolska vodstva naznanijo število svojih udeležencev tov. Gajšek vsaj do 28. aprila.

Na veselo snidenje!

O d b o r

Smarško-rogaskega učiteljskega društva izlet v Loko dne 5. maja se ne vrši, ker se naše društvo udeleži praznovanja štirideset letnice bratskega celjskega društva isti dan v St. Jurju ob južni žel. Vzpred bo objavilo imenovano društvo. Glede prihodnjega zbora se pogovori odbor v St. Jurji.

Polnoštevilne udeležbe našega društva se nadeja Tom. Kurbus, t. ž. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomerski je zborovalo dne 7. aprila v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru. Preds. tov. Tomažič otvoril zborovanje ter pozdravi udeležence. Nadalje omenja, da sta pristopila k društvu nanovo člana g. Jospina Osterčeva — Mala Nedelja in tov. Ivan Mihalič — Kapela. Obema velja njegov poseben pozdrav. Tajnik tov. Čeh prečita potem zapisnik o zadnjem zborovanju, ki se brez ugovora odobri. Dopisi, ki so došli večinoma od „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, se dajo kratko na vedenje. Tičejo se Gradišnikove zavede, izpremembe socialnega odseka, izdavanja žepn. kalendarčka in znanega odloka c. k. dež. šol. sveta, da se naj pri nameščanju daje prednost onim, ki so dovršili študije na Štajerskem.

Tov. Cvetko nadaljuje potem svoje že pri zadnjem zborovanju započeto, a zaradi pičlega časa prekinjeno predavanje o H. Druzovičevi metodi petja v ljudski šoli in o njegovih Pesmaricah. Predavatelj govori zlasti o potrebi enotnega postopanja v pevskem pouku, o izberi snovi, o namenu, ki ga ima petje v ljudski šoli, o metodičnih predvah na podlagi števil, o analizi normalne pesnice, o pevskih vajah po notah ter o pesemcah, ki sodijo na to ali ono stopnjo. Končno izjavlja, da hoče pri letošnji okrajni učit. konferenci staviti predlog, da se Druzovičeve Pesmarice uvedejo v tuokrajne ljudske šole kot priročne knjige za učence. Predsednik se predavatelju zahvali. Nato se vname živahna debata; za Druzovičev metodo govorita Zacherl in Šprager, proti šablonam pa Schneider, Tomažič in Kryl. Tov. Cvahle omenja, da imajo prav lahko oboji, če le dosežejo dobre uspehe, kar je seveda in ostane poglavitna reč. Tov. Zacherl in Tomažič naglašata zlasti, da se ima v ljudski šoli predvsem gojiti narodna pesem, bodisi na posluš ali po notah; a po notah gre to veliko lažje kakor brez njih, kar uči praktična izkušnja. Tov. Cvetko izreče ob sklepu hvalo tov. Zacherlu, da je dodal njegovemu predavanju važne pripombe, v odgovor na kontra-debato pa izjavlja, da je v interesu enotnega postopanja v ljudskošolskem petju vsakako potrebno spriznati se z Druzovičevimi psihološko utemeljenimi načeli, ker mož je učitelj glasbe in petja na mariborskem učiteljskem in bo naš mladi učiteljski naraščaj izvestno deloval v njegovem duhu.

Delegat tov. Tomažič poroča potem na kratko, a jedrnato o obnem zboru „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju“

* To je res! Tu separatizem ni na mestu.

dne 3. aprila. Ker so prinesli razni časopisi o tem obširna poročila, zato poročilo na tem mestu izostane. — Slučajnosti. a) G. ravnatelj Robič predlaga, da pristopi naše društvo kot korporacija k „Zgodovinskemu društvu“ v Mariboru. Sprejeto. b) Tov. Schneider predlaga, da položi društvo v odgovor na „Cirilmetodarijo“ en kamen (200 K) iz glavniceza Frenesfeldov spomenik z motivacijo, da bi bil pokojnik prvi, ki bi predlagal tak kamen za našo šolsko družbo. Enoglasno sprejeto. c) Prihodnje zborovanje in obnem pomladni izlet se priredi pri Sv. Jurju ob Ščavnici dne 2. junija. Da bi nas pohitelo omenjenega dne v ta lepi kraj z mladostno čilostjo prav obilno število, tega si želi in kliče na veselo snidenje — poročevalc.

Srednješolski vestnik.

** Na licealni knjižnici v Gorici je nastavljen za knjižničarja prof. Schubert pl. Soldern, Nemeč, ki ne pozna niti italijanske niti jugoslovanskih literatur. „Nepripravnost“ vlade je obžudovanja vredna!

Književnost in umetnost.

Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Postanek in razvoj narodno političnega programa Slovencev do razcepjenja v konservativno in liberalno stranko. Spisal dr. Dragotin Lončar. — Ponatisk iz „Bleiweisovega Zbornika“. Cena 1 K. (Knjižnica leposlovnih, političnih in socialnih spisov. Izdajajo „Naši Zapiski“ IL zvezek.) — Pričujoči spis je delo odličnega strokovnjaka, ki je dovršil svojo nalogo z ljubeznijo, natančnostjo in — resnicoljubnostjo. Knjiga je spisana na podlagi zanesljivega materiala, ki ga je pisatelj zbral in kritično-znanstveno obdelal. Pač lepo delo, vredno priznanja in študija! — Obnem opozarjamo na istega pisatelja knjigo „Politično življenje Slovencev“. — Kdor so hoče nepristransko poučiti o tem vprašanju, naj čita Lončarja! Gl.

Več luči! Zbirka prav potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za naše ljudstvo. 1. snopič: Cerkevne pristojbine ali šolnina z dodatkom. Kako se določa kongrua? Uredil Jekličev. Cena 30 v. s pošto 40 v. — To je brošura, ki jo naj zlasti naše ljudstvo čita s pridom. Gl.

Janka Kersnika zbrani spisi. Zvezek VI., seš. I.: Janko Kersnik, njega delo in doba. Sešitek I.: Leta mladosti in učenja Spisal dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani 1910. Založil L. Schwentner. Cena 2 K 50 v. po pošti 2 K 70 v. — Temeljito delo dr. Prijatelja priporočamo najtopleje vsakomur, kdor se hoče poučiti o delovanju in dobi našega priljubljenega pripovedovalca Kersnika. Gl.

Kako veliko zanimanje je vzbudila esperantska slovnica v vseh slovenskih krogih, kaže dejstvo, da se je razprodalo tekem treh tednov do 400 izvodov. Kdor se želi slovnico, naj jo naroči prejkoslej. Da se izogne povzetnim stroškom, se priporoča poslati denar naprej (130 K s poštino) na založnika Lj. Koserja, Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

Cvetko Golar: Pisano polje. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg 1910. Cena broš. knjigi: 1 K 80 v., vezani: 2 K 80 v. — To so pač lepe pesmi: žive, zdrave, vesele — pravo pisano polje ljubelega pomladnega cvetja! — Nobene prisiljenosti; verzi teko gladko, dobro denejo srecu, ki tolikrat hrepeni po mehki, lahki pesmi. Ne kdove kaj in kdove koliki — ali kar je, je poezija. Veseli smo lepe knjige. Naj jo čitajo srca, da se dvignejo od umazanih tal na pisanih krilih veselega metuljčka! Gl.

Romana „Prokleta“ je izšel dvojnati zvezek: 5. in 6. z naslovom „Ugrabljeni grofič“, 7. in 8. zvezek izideta tudi skupno in s tem bo konec tega interesantnega romana. Žal, da se je v knjigo vrinilo toliko tiskarskih pogreškov. Na strani 490. v četrti vrsti od zgoraj je izpuščenih kar več stavkov. Roman se dobiva pri V. Požgaju v Kranju po 60 v zvezek.

Naši Zapiski objavljajo v 4. zvezku tole vsebino: 1. Vladimir Knaflič: Kulturni boj. — 2. Abditus: Odgovor! — 3. Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. — 4. Abditus: Socializem posameznika. — 5. Dr. Josip Ferfolja: Masarykova praktična filozofija. — 6. Dr. Fr. Kidrič: Pomote in potvore za razne potrebe. — 7. Pregled: Kulturni — Literarni — Politični — Polemika. — 8. Oton Zupančič: Epigrami. — To lepo revijo toplo priporočamo!

VI. zvezek „Pravnikove“ zbirke. Ker se ta zvezek dotiskuje in pojde skoro v vezanje, je umestno, da kratko opišemo njegovo vsebino.

Nad 40 tiskovnih pol obsežna knjiga se deli v 3 zase ločene dele. V prvem delu je notarski red z vsemi dotičnimi predpisi in razsodili do zadnjega časa. Notarski red je prevedel še France Levstik, ni torej treba poudarjati, da se čita prav kakor izvirnik in da živo spominja na izklesan slog našega nesmrtnega stilista, h kateremu se vračajo naši naj-

boljši prevajalci in pravniški pisatelji. Urednik je za nekatere manj navadne izraze v pripomnjah dodal one, ki jih rabimo sedaj, da se ne more nihče motiti o njih pravem pomenu. K posameznim določilom se je privzelo tudi mnenje znanih strokovnjakov, n. pr. Reicha, in vso tvarino, ki obsega brez abecednega kazala polnih deset pol, je pregledalo in popnilo več domačih notarjev, tako da o nji sploh ne poznamo enako dovršene priročne knjige.

Drugi del, ki je urejen enako kakor prvi, obsega ces. patent od 9. avg. 1854 — zapuščinski patent — približno 14 tiskovnih pol, vrhutega pa devet dodatkov: županstvom izročeni posli sodišč, red za javne dražbe, odstotek za uboge, proglašanje mrtvim, amortizacija listin, zapuščine inozemcev, polaganje vrednostnih papirjev pri bankah, nalaganje gotovine varovancev v hranilnicah in v poštni hranilnici ter obširen sestavek o zapuščinskih pristojbinah. Tudi ta del ima obširno stvarno kazalo po abecednem redu v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Tretji del vsebuje na isti način urejene občne predpise o sodnih depozitih (položbah) in pa za depozitni urad v Trstu še posebe. Ta del je važno dopolnilo prvima dvema, zakaj depozitne knjige so v gotovih mejah javne tako kakor zemljiške knjige ali trgovinski registri. Tudi tu je posebno stvarno kazalo. Vsa knjiga je za nas velike vrednosti in ne bo v prid samo slovenskim pravnikom, občinskim in župnim uradom, temveč vsakemu Slovencu, da se iz nje točno pouči, kadar treba.

Tisk knjige je vzoren in čistejši kakor pri prejšnjih zvezkih, cena vezani knjigi 7 K je manjši kakor za enake nemške knjige, ter čudno je, da se zanjo ni oglasilo več predplačnikov, ki se je zanje cena nastavila samo na 5 K 26 h. „Slov. Pravnik“.

Politiški pregled.

* Za žensko volilno pravico so priredili dunajski socialisti več shodov. Podpredsednik poslanske zbornice posl. Pernerstorfer je izjavil, da je vlada jako naklonjena tej zahtevi.

* Profesor Masaryk o novoslavizmu. Prof. Masaryk, ki se sedaj nahaja v Rusiji, je imel s zastopnikom poljskega lista „Kuryer Warszawski“ intervju o vprašanju novoslovanstva. Masaryk je rekel, da si je novoslavizem postavil sicer velike naloge, a je imel na polju vzajemnih kulturnih interesov med Slovani jako malo uspeha. Na praških vseučiliščih ni še dosejal nikakega materiala o ruski in poljski zgodovini in književnosti. Slovanska solidarnost temelji sedaj na medsebojnem nepoznanju. Zato tudi ne more dosežati posebnih uspehov. Po Masarykovem mnenju bo tudi snujoča se vseslovska banka jedva mogla pripraviti toliko kapitala, da bo lahko uspešno konkurirala z nemškim in angleškim kapitalom na Balkanu. Masarykove besede vsebujejo marsikatero resnico, zato je dolžnost vseh onih, ki so navdušeni za praktično slovanstvo vzajemnost, da se lotijo resnega dela, da bo temeljila slovanstva solidarnost na temelju medsebojnega poznanja in ne nepoznanja, kakor pravi Masaryk. Upati je, da odkrije vseslovanški kongres v Sofiji pravo pot, ki bo držala k temu smotru.

* Luegerjevi sestri dobila penziji. V zaupni seji dunajskega mestnega sveta so sklenili ponuditi vsaki obeh Luegerjevih sester po 2400 K na leto.

* Liga za splošno volilno pravico na Ogrskem je poslala grofu Tiszi odprto pismo, podpisano od več tisoč oseb, v katerem ga pozivljajo, naj ne dela uresničenju splošne volilne pravice nikakih težkoč. Med podpisanci se nahaja mnogo odličnih oseb, med njimi tudi baron Dezider Banffy.

* Reforme in ljudsko štetje v Albaniji. Kakor poročajo iz Soluna, je ministrski svet odredil, da se v gorenji Albaniji izvedejo v najkrajšem času reforme in ljudsko štetje. Voditelji sedanje vstaje pridejo pred vojno sodišče, medtem ko se hoče ljudstvu priznati. Nadalje poročajo, da so trije albanski poslanci izstopili iz mladoturske stranke. Nekateri so se pritoževali zaradi previsokih občinskih davkov, ki tarejo albansko ljudstvo. Turški vladni krogi so sedaj prepričani, da vstaja nima niti reakcionarnega niti narodnega značaja, temveč da je naperjena proti previsokim občinskim davkom.

* „Svoboda“ v Rusiji. V ruski dumi se pripravljajo zakoni, ki Židom popolnoma zapro vrata do izobrazbe. Vzeti jim hočejo sploh vsa državljanska prava in jim onemogočiti vsako sodelovanje v državnem in socialnem življenju. Izključiti jih hočejo od obiska srednjih in visokih šol, odvzeti pravico do odvetniške, zdravniške in uradniške službe. Po teh zakonih ne bodo smeli biti na delu na nikakem podjetju, ne bodo smeli izdajati listov, sploh ne bodo smeli biti v nobeni javni službi. Tako piše „Berliner Tagblatt“, ugleden nemški berlinski list. Dasi se Židom na Ruskem ne godi ravno najbolje, se nam ta vest „Berliner Tagblatta“ ne zdi ravno prav verjetna. Ako je resnična, bi to pomenilo naravnost justifikacijo Židov, a tako hudo menda ne bo.

* Mednarodna konferenca proti trgovini z dekleti se je vršila v francoskem ministertvu zunanjih zadev. Razprave je vodil mini-

ster Pichon. Hvalevreden je sklep, da se bo odsedaj naprej vršil boj proti kupčiji z dekleti potom zakonodaje. Oviralo se bo tudi izdavanje in razpečanje nesramnih kujig in slik. Odo-bravamo!

* Nov brambni zakon za Bosno in Heregovino. V vojnem ministertvu pripravljajo načrt za nov vojni zakon za Bosno in Heregovino. Sedanji brambni zakon izvira iz leta 1880, in je le provizoričen, ker takrat še ni bilo rešeno državno-pravno razmerje obeh dežel. Ker je z aneksijo to razmerje definitivno rešeno, treba tudi dosedanji provizoričen brambni zakon nadomestiti s stalnim. Vendar pa ne mislijo na osnutje posebne deželne brambe za anektirani pokrajini.

Obrambni vestnik.

* V „Slovincu“ (štev. 86. z dne 18. t. m.) čitamo to-le izjavo:

— Iz Dobrepolj. Učiteljski Tovariš piše, da je naju podpisana hotelo dobrepoljsko ljudstvo že parkrat zagnati in prepoditi iz stanovanj iz Dobrepolj samih. Tej „T.“ laži bi sploh ne odgovarjala, ampak gre se tu tudi za čast dobrepoljskega ljudstva, zato izjavljava, da midva o tem, kar „Tovariš“ čenčari, ne veva ničesar. Pozivljava uredništvo „Tovariša“, naj kar navede imenoma vse tiste ljudi, ki so kedaj hoteli kaj takega storiti. V „Tovariševo“ žalost pa moramo priznati, da se midva v Dobrepoljah prav dobro počutiva.

Na zdar!

Jos. Štrukelj.

Josip Odlasek.

Članima tovarišema Štruklju in Odlasku predvsem svetujemo, naj se učita slovenske slovnice! V ostalem pa prepučamo odgovor svojemu dopisniku.

„Glasbeni vestnik.“

Glasbeno polje učiteljstva.

Predaval na sestanku deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani A. Wašter.

I.

Glasba ti bo ublažila mnogokatero gorje, ona ti bo voditeljica, da se boš zavedal sebe in se ne boš prenalil, gnan od nagiba, ona ti bo opora in sila, ki ti bo dajala moč, da boš trdno korakal naprej in vztrajal na svojem stališču in ona bo vez, ki te bo družila z ljudstvom, h kateremu pripadaš, da boš z njim stopal za napredkom v duhu časa.

Splošno in ljubljen boš od ljudstva, če boš dar zmožnosti, ki ti ga je podarila narava, resno uporabil in prid in povzdigo ljudstva. Ponosno bo ljudstvo imenovalo tvoje ime in resnejše bo postalo priznanje stanu.

Slovinci smo v nekakem preporodu. Začeli smo se probujati ne le v materialnem smislu, ampak tudi v umetniškem.

Gojiti smo pričeli vse otroke umetnosti, a žal moramo konstatirati, da se nam ni posrečilo dosežati istih uspehov, ki smo jih želeli ali vsaj pričakovali, da jih doženemo. In nehote se nam vrine vprašanje po vzroku. — Pregledali smo svoje vrste preštudirali svoje delo in bilo bi vse v redu, ako bi bile te vrste personifikacija mase — ljudstva, da bi lahko rekli: V narodu pronica novi duh, ki probuja njega dušo v umetnosti. Toda temu ni tako!

Potreba podrobnega, organizovanega dela na glasbenem polju se nam predočuje vedno v jasnejši luči in ako nečemo zapraviti dar naroda, ki ga ima v tem oziru, mora tudi učiteljsko stopiti v vrsto borilcev te ideje, ker ono je poklicano, da izvede to podrobno delo v masi.

Pač se je spoznaval smisel vsega pri posameznikih in morebiti, da je pritrjevala temu tudi celokupnost, ali renejšega pomena in uvaževanja vsemu se ni pripoznavalo, zato tudi ni prišlo do podrobnega razmotrivanja tega vprašanja in ne do sistematičnega delovanja. Vsekakor pa ni rečeno, da je s tem to vprašanje že zapadlo usodi, temveč je ravno ta kritičnost oni moment, ki daje mlajši generaciji novo smer, da si zasnuje pravi trden fundament na širši podlagi in si preobrazi najprej svojo dušo v tem smislu.

Tudi umetnost nam je spraviti v začetku probuje v nekak sistem. Spoznali bomo, kaj narodu najbolj prija. Tiste stroke umetnosti se bomo potem oprjeli in jo gojili, dosežali gotovo tudi uspehe, ker bo temelj že v narodu samem. S tem bomo narodu koristili, ga izobrazovali in umetnost bo dosegla svoj smoter ne samo v popolnosti, temveč tudi v didaktičnem oziru, ki bi nam moral biti tudi važen cilj.

Mal vpogled v otroke umetnosti nam da že dognati, da je glasba oni del umetnosti, ki povzdiga narod najbolj intelektualno in čuvstveno.

Kaj pa je glasba? Glasba je umetnost, izraziti čuvstva s toni. To je jako enostavna definicija! Če pa pogledamo bistvo glasbe globlje, vidimo, da je bistvo — bi rekel — neka skrivnost. Mi vidimo delovanje in vplivanje glasbe kot take, poznamo njena izrazna sredstva, lahko rečemo, da so njeni glavni elementi ritmus, melodija in harmonija, lahko določimo matematično razmerje tonov — zakaj pa glasba na nas tako vpliva, zakaj ona brez besed toliko pove, da se nam porajajo razna čuvstva — nam ostaja neznan.

Le eno lahko rečemo: Glasba je umetnost notranjosti, jezik duše.

Povedali smo že, da je glasba najbolj pristopna ljudstvu kot umetnost. Poglejmo le otroka, ki ga ziblje mati. Noče zaspati naga-jivec, a mati ima dobro sredstvo: zapoje mu in otrok zaspi. — Poglejmo v zgodovino, kako so se bojevali do skrajnosti utrjeni francoski vojaki, ko so zaslišali marseljezo. — Poglejmo starčka, kako oživi, ko zasliši godbo. Hitreje se mu začne pretakati kri po žilah, pomladil se je.

Kako glasba vpliva na posameznika, nam najlepše opisuje Tolstoj v Kreutzerjevi sonati, ko pravi: "Glasba vpliva name tako, da pozabljam na svoj resnični položaj. Pod vplivom glasbe se zbude nedoumna čustva. Jaz mislim, da razumem nerazumljivo in da bi mogel izvršiti neizvršljivo. Glasba me prestavi neposredno v duševni položaj skladatelja, moja duša se združi z njegovo in plava z njo iz enega razpoloženja v drugo. — Zakaj? Tega ne vem..."

Glasba pa ne vpliva samo na posameznika, ampak tudi na celoto, na narod. Narodni ponos in ljubezen se s tem zbuja do vsega lepega in dobrega. Poglejmo Čehe, kako ponosni so na svoje glasbene umotvore. S ponosom v očeh gledajo na nje, ko prodirajo na največje gledališke odre in pravijo: "Vidite, to je naša, to smo mi!" In samozavesti plamtijo... Glasba je ona umetnost, ki vzdiga v srcih ponos in samozavest, da si član naroda, ki ga ljubiš in ki moraš zanj delati, da ga s skupnimi močmi dvignemo na visoko kulturno stopnjo.

In če danes preštudiramo in premetrmo predpogoje in stališče Slovencev v tem oziru, vidimo, da so nam dani vsi predpogoji in tudi, skoro bi rekel, vse ugodnosti v tem oziru.

Skoro bi trdil, da le zaradi drobnosti glasbenega dela niso našli naši rodni umetniki tega polja, smisla za njih proizvajanja v domačem kraju.

In če premetrmo to s stališča naroda, imamo prvič ugodnost že v tem, da smo majhen narod, torej temlažje izvedemo načrt prav do drobnosti, ker lahek nam bo pregled dela in uspehov kakor tudi našega sistematičnega delovanja.

Drugi moment, ki bi vanj lahko zidali, je dejstvo, da pronicia v narodu narodna pesem v polni meri in je ona že tako ukoreninjena in uvedena v njem, da tvori trden fundament, na katerega bi lahko zidali in na podlagi katerega bi lahko razvili prapor umetne pesmi in privedli maso do pojmovanja umetnosti.

Seveda so desetletja vmes in kar je še važnejše: počasno, premišljeno in trdno vzgojno postopanje, od lažjega do težjega brez vsakih skokov.

Nešteto majhnih zborov, ki pravzaprav do danes niso zasledovali kakega višjega smotra od lokalne zabave, bi se dalo pridobiti za te smotre; potreba bi jih bilo le tozadevno združiti v nekak organ sistematičnega delovanja, v celoto in jim dati spretnega, zmožnega vodstva.

Menim, da bi postala naloga našega tozadnega kulturnega zavoda "Glasbene Matice" tem višje in plodonosnejša, ker bi z vzgojo pevovodij ne nudila užitka umetnosti samo slovenski inteligenci, temveč usposabljala tudi preprosto ljudstvo za čustveni užitek sveta in ga navajala do umevanja lepote in krasote...

Drugi smoter bi se pa dosegal s tem, da bi z dviganjem uspehov in smotrov teh manjših smotrov, se dvigal in pospenjal vedno višje namen in stremenje "Glasbene Matice" in bi se Slovenci še bolj nego sedaj lahko ponašali s tem zavodom.

Da pa zavržem mnenje, da je iluzija misliti na povzdigo in dosezanje uspehov na tak način, naj navedem samo dejstvo, da se snujejo glasbena društva in podružnice "Glasbene Matice" le v onih krajih, kjer se je neumorno delovalo že več časa na pevskih zborih, katerih prvi smotri so bili le gojitev narodne pesni, a so se dvigali vedno višje zaradi podrobnega glasbenega delovanja.

In to, kar se je dalo s podružnicami "Glasbene Matice" širši slovenski inteligenci, se lahko da tudi masi ljudstva, seveda za prvi korak — z manjšimi zahtevami.

Končno nastane samo še vprašanje, kdo naj izvede ta širši načrt v ljudstvu, ker najemati in nastavljeni pevovodje po deželi samo za to, se ne bi rentiralo; saj ljudstvo še za organista nerado skrbi, ne pa da bi se najemalo pevovodjo, ki naj bi gojil posvetno petje.

Le en faktor je, ki mu skoraj po vsej pravici pripada duševno in čustveno polje narodove vzgoje in ki mu pripada tudi to delo — t. j. učiteljstvo! Ono edino je zmožno in sposobno izvesti ta načrt, ako se resno in vztrajno oprime dela. (Konéc.)

Kranjske vesti.

—r— Iz šolske službe. Namesto na dopustu se se nahajajoče učiteljice Ane Romih-Schmidingerjeve pride v Krško učiteljica Justina Goslarjeva. Iz istega vzroka pride v Senožeče, dosedanja suplentinja v Cerkljah Marija Tavčarjeva namesto učiteljice Katarine Smrdu. Ker je učiteljica Marija Bučarjeva izstopila iz šolske službe, pride na njeno mesto v Belo Cerkev prov. učiteljica Julija Komarjeva. Prov. učiteljica na Selu je postala dosedanja suplen-

*Tolstoj: Kreutzerjeva sonata str. 98.

tinja Ivana Logarjeva. Bivša suplentinja Ivana Munda je nastavljena od 1. maja 1910 za prov. učiteljico na Premu.

—r— Za kranjskega deželnega sad-jarskega nadzornika je skrivoma baje že imenovan neki gorenjski nadučitelj. O možu trdijo, da je protiziraneec nekaterih merodajnih klerikalnih poslancev.

—r— Kmetijski tečaj za učitelje na Grmu. Deželni odbor priredi meseca julija na dež. kmetijski šoli na Grmu tritedenski kmetijski tečaj za učitelje, ki bo obsegal štiri-najstredni pouk v kmetijstvu in entedenski pouk v zadrugojstvu.

—r— Gospodinski tečaj za učiteljce namerava deželni odbor prirediti v Marjanišču v Ljubljani. Trajal bo štiri tedne, in sicer v drugi polovici oktobra in prvi polovici novembra.

—r— Tečaj za pridelovanje zele-njave na Grmu. Kmetijska šola na Grmu priredi od 9. do 11. maja tridnevni tečaj za pridelovanje zelenjave z naslednjim vzporedom: V ponedeljek, dne 9. maja: Od 2. do 4. popoldne: Važnost pridelovanja zelenjave na kmetih in v okolici mest. Prireditvev in razdelitev zelenjadnega vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4. do 5. popoldne: Praktično razkazovanje šolskega vrta. — V torek, dne 10. maja: Od 8. do 10. dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjave v gorskih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročevanje semena po cenikih Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10. do 11. dopoldne: Praktično razkazovanje na vrtu. Od 2. do 4. popoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjave za prodajo in domačo rabo. Od 4. do 5. popoldne: Praktično razkazovanje. — V sredo, dne 11. maja: Od 8. do 11. dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjave. (Nadaljevanje.) Konserviranje in vkuhanje zele-njave za zimsko rabo. Od 2. do 4. popoldne: Vkuhanje zelenjave v šolski kuhinji. (Praktično.) — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot, in sicer le za železnico do No-vega mesta in za hrano po 2 K na dan. — Kdor se želi tečaja udeležiti ali pa s pod-poro tečaj obiskati, naj se priglasí do 30. aprila pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Tečaj je namenjen gospodinjam in kmetijskim dekletom.

Štajerske vesti.

—r— Za učitelje na obrtno-nadalje-valni šoli v Sošanju je c. kr. ministristvo za javna dela potrdilo učitelja na tukajšnji ljudski šoli tov. A. Trobeja, I. Koropeca in I. Lukmana. Tov. I. Koropec je dobil trimesečen dopust za obisk risarskega tečaja na c. kr. umetno-strokovni obrtni šoli v Ljubljani.

—r— Nemško učiteljsko društvo za mariborsko okolico je sklenilo na svojem zborovanju dne 7. aprila deliti med šolarje, ki izstopajo iz šol, neke spominske listke od nemškega Schulvereina, na katerih se žali Slovence.

—r— Na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu se vrši od 1. do 4. junija t. l. poučni tečaj za začetnike v čebelarstvu. Ude-ležbo je treba naznaniti ravnateljstvu zavoda. Predavalo se bo nemški.

—r— Iz deželnega šolskega sveta. Dež. šol. svet je v svoji seji 14. t. m. izrekel učitelju K. Horvatu v Sošanju priznanje ob prostovoljno zaprosenem umirovljenju. Definitivno so nastavljeni na ljudski šoli v Ponikvi ob J. ž. Franc Horvat z Rečice in učiteljica istota-m Marija Kregarjeva; na dekliški ljudski šoli v Hrastniku Marija Sorčanova, v Zrečah Karel Mravljak, v Marnbergu Viljem Dobnig, kot učiteljica ročnih del pri Sv. Kunigundi na Poh. Rozalija Kautetova. Stalno je umirovljena doslej začasno umirovljena učiteljica Klementina Altova.

—r— Škrlatica v gornjegrajskem okraju je sedaj ponehal. Umrlo je na nji 19. zbolelo pa 190 oseb, večinoma otrok. Ker je bolezen ponehala, bo ustavljeno te dni tudi epidemično postopanje.

—r— Dve ustanovi. S pričetkom šol-skega leta 1910/11 ste razpisani dve deželni ustanovi za vojaške realke, oziroma mornarsko akademijo.

—r— Na naslov c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu. C. kr. deželni šolski svet v Gradcu vlnudno vprašamo: 1. Ali je zakonito dovoljeno, da povabi okrajni šolski nadzornik k inšpekcijski konferenci kateheta in krajnega šolskega ogleda ter da ta dva prisostvujeta konferenci, ki je določena le za nadzorovane učne osebe? 2. Če to v zakonu ni utemeljeno, ali je pripravljen c. kr. deželni šolski svet v Gradcu zaukazati podrejenim okrajnim šolskim nadzornikom, da to vthodoče opuste?

—r— Slovenskim tajnikom c. kr. kmetijske družbe za Štajersko je imenovan absolvent poljedelske visoke šole Franjo Holz, naš rojak od Maribora, zaveden Slovenec. Začetkom aprila je nastopil svoje mesto. Upamo, da bo kmetiška organizacija po slov. Štajerskem pod njegovim vodstvom rasla in cvetela.

—r— Iz Gotovelj poročajo: Otroška predstava "Rdeča Kapica", ki jo je preteklo nedeljo igrala naša šolska mladina, je, kakor smo dobili vtise, cenjenim gledalcem in gledal-kam, malim in velikim, jako ugajala. Obisk je bil nepričakovano obilen; zakaj vlnudno slabemu

vremenu in vlnudno temu, da so domačini to pot dali prostora cenjenim gostom, je bila dvorana natlačeno polna občinstva pred vsem iz Zaleca, Polzele, Ložnice in iz drugih krajev okolice. Z zanimanjem in z izredno pazljivostjo so vsi gledali sigurne igrance, in gotovo marsikdo pri tem pozabil na sedanjost ter se je zamaknil nazaj v čarobno kraljestvo pravljice. Cenjeno občinstvo je uspehe naših mladih diletantov tako obilno poplačalo, da so pokriti vsi nemali izdatki za kostume in druge priprave ter je še precejšnja vsotica preostala, ki se obrne v prid tukajšnje šole. — Na sploš-njo željo se igra v nedeljo, dne 17. t. m. (za-četek zopet točno ob pol štirih) ponavlja. Kdor želi, da bi se mu sedež rezerviral, naj blago-voli to sporočiti tukajšnjemu šolskemu vodstvu.

—r— Šola v St. Vidu pri Grobel-nem je, kakor poroča "Narodni Dnevnik", zaradi poškodb lanskega potresa na nedoločén čas zaprta, da izvrše potrebne poprave.

—r— Za slovenski muzej. "Zgodo-vinsko društvo" v Mariboru razglašá: Muzej-ske zbirke so pri vseh kulturnih narodih važno sredstvo ljudske vzgoje in vidno znamenje na-rodne individualnosti. Spodnještajerski Slovenci smo v tem oziru še daleč zaostali. Imamo še dragocenih reči, ki nam jih tuji grabijo in odnašajo. Rodoljubi štajerski od Mure do Save, zbirajte starinske, narodopisne in prirodoslovne predmete, ter jih pošiljajte "Zgodovinskemu društvu" v Maribor. Pazite na najdbe v pra-zgodovinskih grobiščih, posodo, nakite in orožje, na stare umetniške slike, staro pohištvo, kmetiško in rokodelsko orodje, stare knjige, listine, narodno nošo. Tudi iz rudništva, rast-linstva in živalstva se sprejmejo predmeti v mu-zej, da dobimo vzorno sliko naše Spodnje Šta-jerske, Lovca in najemnike lova opozarjamo in prosimo, da pošiljajo domače ptice in manjše živali tov. Antonu Godcu, učitelju v Lembahu pri Mariboru, ki jih gači za naš muzej, večje živali pa naravnost na "Zgodo-vinsko društvo" v Mariboru. Upamo, da ne bo naš poziv brezuspešen.

—r— Poletna šolska oproščanja ve-ljajo v mariborskem okrajnem glavarstvu letos od 1. maja naprej.

—r— Štajersko so že deli na nem-ški in slovenski del. V "Narodnem Dnevniku" čitamo: Vsem onim, ki tega ne verjamejo, da je ministristvo za javna dela odredilo, da nad-zoruje slovenske obrtno-nadaljevalne šole v Vojniku, St. Pavlu pri Preboldu, Vranskem, Sevnici, Ljutomeru, Ljubnem v Sav. dol, Gor-njem Gradu, Sošanju, Zg. Poljskavi, Poljčanah namesto graškega inspektorata ljubljanski ali z drugimi besedami: namesto Nemca Slovence. — Zaradi tega samo po sebi razumljivega in pra-vičnega dejanja je nastal v nemškem časopisju grozen krik; vse današnje izdaje nemških listov bridko tožijo, da se je s tem pričelo deliti sta-rodavno kronovino Štajersko na dva dela. In kar je glavno: odlok je že od 1. febr. v vel-ja vi in graških, mariborskih in celjskih rene-gatov se ni niti vprašalo po njihovem mnenju! Razen Vojnika in Sošanja gre tu za izključno slovenske kraje, ki Nemcev prav nič ne bri-gajo in je neizmerna predznost ter hinavstvo, ako govore o krivicah, ki se gode "nemškemu naraščaju" in "nemškemu učiteljstvu" v teh krajih. V Vojniku in Sošanju pa je gotovo 5/6 obrtnega naraščaja slovenskega, če ne še več, in nimajo tudi tam Nemci ničesar tožiti o kaki "krivici". — Graška Tagespost" se za to tudi skrbno ogiblje povedati, da gre za iz-ključno slovenske kraje. Iz notice, ki jo je list privoščil, pa se tudi jasno vidi vzrok nemškega vpitja; namreč da ne bodo imeli več Nemci ali kaki renegati prilike poučevati na teh obrtno-nadaljevalnih šolah ter vzgajati našega obrtnega naraščaja v odpadnike in neznačajne nemškutarje. Pisariti, da je naše učiteljstvo napolnjeno z "jugoslovanskim izdajskim duhom" je prosto denuncijantstvo, ki dela vso čast graškim časnikarskim židovskim smokom. Za-kaj pa niso nastavili v Gradcu slovenskega obrtnega nadzornika? Zakaj v Gradcu dosledno zanemarjajo slovensko obrtništvo in njega izo-brabzo? Resnično, Nemci bi bolje storili, ako bi molčali, zakaj na Sp. Štajerju bo čutilo uprav sedaj obrtništvo o 1 dneva do dneva živeje, da v nemškem Gradcu nima nihče sre-a za njega in njegove potrebe.

Tržaške vesti.

—r— Slovenščine in laščine se bodo učili Nemci v Trstu. To bodo kurzi, ki bodo na las podobni slovenskim graškim kurzom za slovenščino. Nemci se bodo naučili malo slo-vensko lomiti, pa dobe diplomu. Slovenščino bo poučeval prof. Trtnik, laščino pa profesor Chiozzola. Torej tudi v Trst hočejo prijeti urivati Nemce in nemškutarje na škodo Slo-vencev.

—r— Vprašanje imenovanja škofa tržaškega. V "Edinosti" čitamo: Z Dunaja nam poročajo od odlične strani, da vest, raz-širjena te dni po raznih listih o gotovem imeno-vanju Nemca škofom tržaškim, ni resnična. To vest jemljemo seveda z zadoščanjem na znanje. Ob tej priliki pa si ne moremo kaj, da ne bi izpregovorili par odkritih besed na adresu njih, ki se jih tiče. Oujeme namreč, da so izvestni slovenski nam neprijazni krogi v Trstu vznemirjeni zaradi vesti, da bi zopet

kak Nemeec utegnil postati tržaški škof. Takov dogodek da bi tudi oni smatrali nezaslišanim in kakor pravo nesrečo. To je prav in lepo in se popolnoma strinjamo s tem. Ali spomini na vedenje istih krogov v nedavni minulosti zbuja jo v nas grenka čustva. Mnenje, da bi bilo imenovanje Nemca za škofa tržaškega prava nesreča za škofijo in krivica za slovenske vernike, involvira po vseh zakonih logike, da ni prijatelj Slovencev in da neče dobro tej škofiji oni, ki tako imenovanje forsira! A kdo je tisti, ki forsira? Po soglasnih poročilih je to bivši škof tržaški in sedanji koadjutor dunajski — dr. Frančišek Nagl! To je isti Nagl, ki so mu ravno isti krogi v vsem — tudi ob vprašanih življenske važnosti za naš narod — služili s pravo slepoto fanatizma. Pa tudi, ko ne bi sedaj dr. Nagl priporočal Nemca, bo one slovenske kroge, ki so nam tu na mislih, še vedno obremenjala odgovornost za slučaj, da pride zopet Nemeec na škofovsko stolico tržaško. Niso li oni hvalili in proslavljali vse, kar se je v naši škofovski palači ukrepalo in ukrenilo v dobi Naglovega vladanja?! Po toliki hvali in slavi ni nikako čudo, če so merodajni dunajski krogi uverjeni, da so bile ravno v tej, dobi razmere v tržaškopokrski škofiji vzorne, naravnost idealne! In na koncu koncea bi se ne smeli čuditi, ako bi ti krogi na poti svoje logike prišli do zaključka: en Nemeec se je izborne sponesel, imenujmo torej še drugega! Če bi prišel torej zopet Nemeec za škofa v Trst, dober del krivde bo treba pisati na njihov račun. Oni so bili, ki so gladili pot takim imenovanjem in ustvarili pre-judice, na katerem se sedaj vznemirjajo. (Ti ljudje so klerikalci.)

Istrske vesti.

—i— Roditeljski sestanek. Iz Trusk, okraja koprškega, poročajo: Dne 10. t. m. se je vršil pri nas roditeljski sestanek. Sestanka se je udeležilo vlnudno slabemu vremenu toliko staršev, da je bila šolska soba polna. Le mater je bilo razmeroma malo (okolo 30.), vendar za naše razmere precej. Skoraj vsi obč. svetovalci in odborniki so se udeležili sestanka. Manjkal ni seveda naš župan Matej Kocjančič, zares mož, ki naj bi služil v zlgled vsem posestnikom tukajšnje občine, zakaj kjer gre za naobrazbo ljudstva, je on vedno prvi. Njemu gre zasluga, da je sploh pri nas šola. Bodi mu na tem mestu izražena najsrčnejša zahvala. Le tako naprej! S takim delovanjem more priti tudi slednja vas v Istri do spoznanja — do prave omike. Le škoda, da nimamo več tako delavnih mož na razpolago. K sestanku so prišli učitelji in učiteljice; le tov. nadučitelj in deželni po-slanec Valentič ni bil na sestanku prisoten, a je svojo odsotnost opravičil. Njega so pričako-vali moški še najbolj, toda povedano jim je bilo, da se ni mogel udeležiti shoda zaradi družinskih zadržkov. K shodu so prišli tudi g. Kosmina, obč. taj. iz Dekanov, s soprogo, cand. jur. Furlanič iz Dekanov, in naš Franc Keršovnov iz Marezig. — Tov. Cerut, učitelj v Truskah, je predaval o pomenu roditeljskih sestankov. Njegova beseda je bila za tukajšnje ljudstvo na pravem mestu. Jako lepo in pol-ljudno je obrazložil ljudem, kaj in čemu so roditeljski sestanki. V kratkih besedah je po-vedal mnogo. Ljudstvo je bilo ginjeno. Res, da je bil to prvi roditeljski sestanek, vendar mor-ram reči, da se je ljudstvo kar čudilo govornikovim besedam, češ šola more narediti mnogo! Za njim je govorila tov. Prešerenova, učiteljica iz Dekanov. Njeno predavanje "Vzgoja v pred-šolski dobi" je bilo naravnost lepo. S posebno vnmemo je govorila zlasti materam, kako naj pazijo na svojo deco, na njih telesni in duševni razvoj. V poljudnih, a jedrnatih besedah je govorila tov. Mayerjeva, učiteljica iz Sv. Antona, o ukazu in prepovedi. Njo je ljudstvo poslušalo z odprtimi usti. Takoj njen začetek je izzval pozornost. Nje bistri pogled, njena čvrsta beseda je to provzročila, in ljudstvo je sledilo nje govoru z vso poslušnostjo. Kaj lepo je izvršila svojo nalogo z dostavkom, naj se matere in očetje vsaj nekaj n>vzamejo njenih nasvetov. Za njo je govoril učitelj Avgust Šuc iz Trusk. Njegova naloga "Snaga in red" je jako umešna za tukašnje kraje. Predočil je ljudstvu gladkim in razumljivim načinom nekaj nena-vadnega. Roditelji so kar strmeli v govornika ter ga pazljivo poslušali vlnudno temu, da jih je bičal z besedami, očitajoč jim nesnago, bodi na obleki, bodi v stanovanju itd. Razni poljudni primeri pa so stare popolnoma prepričali, in govornik je žel obilo pohvale. K zaključku je priporočal staršem, naj redno pošiljajo svoje otroke v šolo. Tov. Cerut se je zahvalil staršem, da so v tako lepem številu došli k sestanku; opominjal jih je, naj si vzamejo k sre-u vse podane jim nasvete. Starši so se razšli, povab-ljeni gostje pa s mo šli na prijazen povabilo tov. Ceruta in Šuca na mal prigrizek. Nismo pozabili med veselim razgovorom in petjem tudi naše prekoristne Družbe OM. Nabrali smo vsoto 11-20 K. L—č.

—i— Poziv tovarišem. V septembru p. l. sem vložil prošnjo na dež. šol. svet potom okrajnega šol. sveta, da bi se mi blagovolilo nakazati nagrado za izredni trud s prevelikim številom otrok. Zaman sem pričakoval rešitve na omenjeno prošnjo, ki se je nanašala na šolsko leto 1908/9. Da ne bom tudi tako kmalu dobil nanjo odgovora, sem bil skoro gotov, zakaj